

Van hulp naar investeren

Een overzicht van instrumenten voor een beter ondernemingsklimaat en internationaal ondernemen in ontwikkelingslanden

Programma's en instrumenten

1. Bedrijfsleveninstrumenten van het ministerie van Buitenlandse Zaken

PSI (Private Sector Investeringsprogramma).....	10
MMF (Matchmakingsfaciliteit).....	10
ORIO (Ontwikkelingsrelevante Infrastructuurontwikkeling).....	11
Partners voor Water.....	11
Developing your Business.....	12
CBI (Centrum tot Bevordering van de Import uit ontwikkelingslanden).....	12
PUM Netherlands senior experts.....	13
AECF (Africa Enterprise Challenge Fund).....	14
CFC (Common Fund for Commodities).....	14
Young Expert Programme (YEP).....	15

2. Bedrijfsleveninstrumenten van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

Marktinformatie.....	18
Service op maat.....	18
Economische missies.....	19
Marktscan.....	20
TIO (Team Internationale Organisaties).....	20
Financieringsscan.....	21
Borgstelling MKB Kredieten.....	22
Co-investeringsfonds China/India.....	22
FOM (Faciliteit Opkomende Markten).....	23
Groefaciliteit.....	24
Exportkredietverzekering (EKV).....	24
Meldpunt Handelsbelemmeringen.....	25

3. Instrumenten voor de bevordering van een goed ondernemingsklimaat

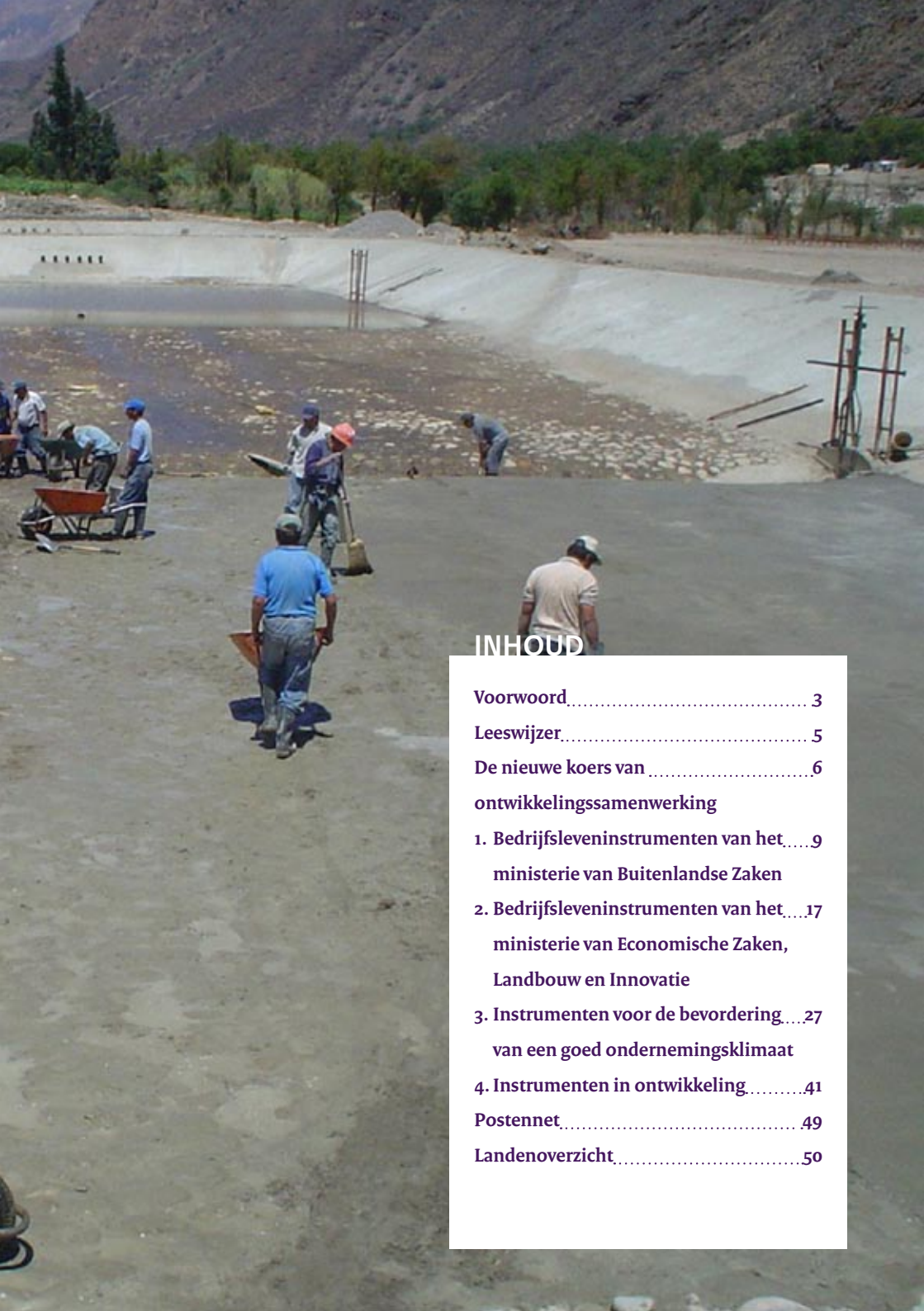
IDH (Initiatief Duurzame Handel).....	28
Global Producer Support Initiative.....	28
ICF (Investment Climate Facility for Africa).....	29
ICTSD (International Centre for Trade and Sustainable Development).....	30

Agri-ProFocus.....	30
Agriterra & POP (Programma Ondersteuning Productenorganisaties).....	31
AIM (Amsterdam Initiative against Malnutrition).....	31
FIRST (Financial Sector Reform and Strengthening Initiative).....	32
ARMT (Agricultural Risk Management Team).....	32
Regeling Sociaal Ethische Projecten.....	33
HIF (Health Insurance Fund).....	34
DECP (Dutch Employers' Cooperation Programme).....	34
CNV Internationaal.....	35
FNV Mondiaal.....	35
PRC (Partnership Resource Centre).....	36
BiD Network.....	36
BoP Innovation Center.....	37
DCED (Donor Committee on Enterprise Development).....	38
World Customs Organisation.....	38
TMEA (TradeMark East Africa).....	39
PIDG (Private Infrastructure Development Group).....	39

4. Instrumenten in ontwikkeling

PPP-faciliteit Voedselzekerheid en privatesectorontwikkeling.....	42
PPP-faciliteit Water.....	42
2g@there-OS.....	43
Partners 4 International Business Transitiefaciliteit.....	44
Fonds voor Innovatieve Financiering.....	45
IVMO vouchers.....	46
GAFSP (Global Agriculture and Food Security Program).....	46
FOM-OS.....	47

INHOUD

Voorwoord.....	3
Leeswijzer.....	5
De nieuwe koers van6	
ontwikkelingssamenwerking	
1. Bedrijfsleveninstrumenten van het.....9	
ministerie van Buitenlandse Zaken	
2. Bedrijfsleveninstrumenten van het.....17	
ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie	
3. Instrumenten voor de bevordering.....27	
van een goed ondernemingsklimaat	
4. Instrumenten in ontwikkeling.....41	
Postennet.....	49
Landenoverzicht.....	50

Voorwoord

Dit kabinet wil ontwikkelingssamenwerking efficiënter en effectiever maken. Daarom kiezen wij voor minder landen, minder thema's en meer focus. Onze inzet is gericht op terreinen waar Nederland het verschil kan maken: water, voedselzekerheid, fragiele staten en seksuele gezondheid en reproductieve rechten.

Zonder investeringen in duurzame economische groei kunnen ontwikkelingslanden hun problemen niet zelf oplossen en blijven zij afhankelijk van hulp. Het kabinet maakt dan ook werk van economische ontwikkeling om de zelfredzaamheid van deze landen te vergroten. Met andere woorden: we gaan van hulp naar investeren. Bedrijven – hier en in ontwikkelingslanden – spelen hierbij een belangrijke rol, mits zij werken volgens de principes van maatschappelijk verantwoord internationaal ondernemen. Zij zorgen immers voor banen en belastinginkomsten.

Helaas zijn er voor lokale, internationale en Nederlandse bedrijven nog veel belemmeringen in ontwikkelingslanden. Dit kabinet wil de ondernemer ondersteunen om kansen te grijpen door het ondernemingsklimaat te verbeteren en randvoorwaarden te creëren. Want zonder een stabiel ondernemingsklimaat is groei moeilijk, zonder groei komt bedrijvigheid niet tot bloei en zonder bedrijvigheid blijven velen veroordeeld tot armoede.

In deze brochure vindt u informatie over onze programma's gericht op verbetering van het ondernemingsklimaat in ontwikkelingslanden. Bovendien biedt deze brochure een overzicht van de zogenoemde *bedrijfsleveninstrumenten*: alle mogelijkheden voor ondersteuning van en samenwerking met het ministerie van Buitenlandse Zaken en het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie om u te helpen op de internationale markt.

Aarzelt u niet om contact op te nemen met onze ministeries en genoemde instellingen om verder te praten. Wij helpen u graag op weg en wensen u bij voorbaat veel succes met uw internationale onderneming,

Ben Knapen
Staatssecretaris van
Buitenlandse Zaken

Henk Bleker
Staatssecretaris van Economische
Zaken, Landbouw en Innovatie

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 en 2 van deze brochure kunt u lezen over de zogenoemde *bedrijfsleveninstrumenten* van het ministerie van Buitenlandse Zaken en van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie, waarvan u als ondernemer gebruik kunt maken bij handel en investeringen in ontwikkelingslanden.

Niet alleen Nederlandse ondernemers lopen in ontwikkelingslanden tegen belemmeringen aan. De belangrijkste knelpunten voor ondernemers daar zijn zware of juist gebrekkige regulering, onvoldoende toegang tot financiële diensten, onvoldoende markttoegang, slechte infrastructuur en onvoldoende capaciteit bij bedrijven om zich te ontwikkelen. Door bij te dragen aan oplossingen voor deze belemmeringen worden nieuwe kansen gecreëerd waarvan uiteindelijk iedereen kan profiteren. In hoofdstuk 3 treft u programma's en instrumenten aan die vanuit Nederland bijdragen aan deze oplossingen.

Sinds het aantreden van dit kabinet is hard gewerkt aan nieuwe mogelijkheden en middelen voor het bedrijfsleven. De toegang tot de bedrijfsleveninstrumenten wordt verruimd naar 60 landen. Enkele bestaande instrumenten worden verbeterd of meer toepasbaar gemaakt voor ontwikkelingslanden en nieuwe instrumenten worden gelanceerd: dit alles om het bedrijfsleven meer en vaker te betrekken bij ontwikkelings-samenwerking. In hoofdstuk 4 kunt u meer lezen over de nieuwe programma's en de instrumenten die nog in ontwikkeling zijn.

De nieuwe koers van ontwikkelings samenwerking

Van hulp naar investeren

Fundamentele herziening ontwikkelingsbeleid

Vergaande mondialisering doet in toenemende mate de grenzen tussen ontwikkelde, opkomende en ontwikkelingslanden vervagen. Machtsverhoudingen verschuiven en onderlinge afhankelijkheden nemen toe. Dit kabinet wil ontwikkelings samenwerking efficiënter en effectiever maken en het Nederlands ontwikkelingsbeleid nog meer afstemmen op een veranderende wereld. Het aantal landen waarmee Nederland een bilaterale ontwikkelingsrelatie onderhoudt is daarom teruggebracht naar vijftien en er is gekozen voor vier mondiale thema's waar Nederland het verschil kan maken: water, voedselzekerheid, fragiele staten en seksuele gezondheid en reproductieve rechten. Armoede wordt bestreden door duurzame economische groei te stimuleren, waarbij de private sector een centrale rol speelt en de nadruk op zelfredzaamheid komt te liggen.

Duurzame economische groei

Economische groei is relevant voor armoedebestrijding. Duurzame economische groei moet resulteren in productieve werkgelegenheid met fatsoenlijke banen, waardoor een leefbaar inkomen kan worden verdiend, een basale sociale zekerheid tot stand kan komen en armoede uiteindelijk overstegen kan worden. De private sector speelt hierbij een centrale rol; uiteindelijk is economische groei immers een optelsom van vele ondernemingen die inkomen en werkgelegenheid creëren.

Om deze reden zet dit kabinet in op ontwikkeling van de private sector van ontwikkelingslanden. Allereerst doet het dit door een goed ondernemingsklimaat in ontwikkelingslanden te bevorderen. Geschoold personeel en functionerende overheidsinstanties horen bij goede randvoorwaarden waaronder het bedrijfsleven als motor voor groei en werkgelegenheid kan functioneren. Een beter klimaat voor handel en investeren in deze landen maakt ze interessanter voor lokale, regionale en internationale ondernemers; ook voor Nederlandse ondernemers. Door het wegnemen van belemmeringen en het verbeteren van de lokale markt kan zo sprake zijn van win-win, mits ondernemers zich houden aan de randvoorwaarden van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

We gaan van hulp naar investeren

Daarnaast worden deze lokale, regionale en internationale ondernemers ook direct ondersteund. De focus verschuift daarbij van klassieke ontwikkelingshulp naar investeringen. Dit bevordert op de lange termijn de zelfredzaamheid in ontwikkelingslanden en zorgt ervoor dat de vraag vanuit deze landen centraal komt te staan. Verschillende fondsen zullen de mogelijkheid krijgen of uitbouwen om te investeren in projecten in ontwikkelingslanden, waarbij succesvolle projecten de verkregen bijdrage terugbetalen. Daarnaast wordt het Nederlandse en internationale bedrijfsleven gestimuleerd om te investeren in

ontwikkelingslanden of zich er te vestigen. Ontwikkelingslanden zijn namelijk ook gewoon markten met kansen voor handel en investeringen. Juist ook buitenlandse handel en investeringen zijn essentieel voor economische groei.

Het kabinet richt zich wat het Nederlandse bedrijfsleven betreft voornamelijk op sectoren waarin Nederland het verschil kan maken. Nederland heeft bedrijven en kennisinstellingen van wereldformaat binnen de topsectoren van onze economie die – in partnerschap met de overheid – een actieve rol kunnen spelen bij het bestrijden van mondiale uitdagingen, zoals watermanagement en voedselzekerheid. Water wordt in toenemende mate schaarser door klimaatverandering, bevolkingsgroei en economische ontwikkeling. Het aantal ondervoede mensen is het afgelopen jaar wereldwijd gestegen naar één miljard en om de wereldbevolking in 2050 te voeden moet de voedselproductie de komende decennia op een ecologisch verantwoorde wijze met circa 70 procent omhoog. Nederland heeft bedrijven, NGO's en kennisinstellingen die over veel kennis en ervaring op deze terreinen beschikken en daarom een toegevoegde waarde kunnen hebben bij het oplossen van deze vraagstukken.

Samenwerking met het bedrijfsleven

Ten slotte speelt samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven een steeds centralere rol in het Nederlandse ontwikkelingsbeleid: op de gekozen thema's voedselzekerheid en water, door Nederlandse kennis en kunde te betrekken, maar ook door een focus op privatesectorontwikkeling in de landen zelf. Het is voor de overheid belangrijk om met het bedrijfsleven als partner samen te werken. Als geen ander weet het bedrijfsleven waaraan behoefte bestaat om het ondernemingsklimaat te verbeteren. Bovendien beschikt het over onmisbare investeringsmiddelen en kennis.

Samenwerken met het bedrijfsleven kan plaatsvinden door publiek-private partnerschappen (PPP's). PPP's tussen overheid, bedrijfsleven en andere partners leiden vaak tot het bevorderen van duurzame groei en het katalyseren van private middelen voor die groei. Inmiddels bestaan er vijftig PPP's, waarin het bedrijfsleven actief en met eigen middelen participeert. PPP's kunnen een innovatieve aanpak introduceren, omdat kennis en kunde uit verschillende werelden wordt samengebracht. De bedrijfsmatige aanpak van partnerschappen hebben vaak een positieve invloed op een snelle en effectieve aanpak van ontwikkelingsproblemen. Doordat bedrijven actief blijven in ontwikkelingslanden leveren zij een bijdrage aan duurzame armoedebestrijding. Het mes snijdt zo aan twee kanten.

1.

Bedrijfsleveninstrumenten van het ministerie van Buitenlandse Zaken

De overheid zet in op duurzame economische ontwikkeling in ontwikkelingslanden. Het maakt daarom werk van het creëren van een stabiel ondernemingsklimaat en van het wegnemen van belemmeringen. Daarmee wil het de juiste voorwaarden scheppen voor het functioneren van de motor van economische ontwikkeling: de private sector. Bedrijven worden in staat gesteld om niet alleen te werken aan bedrijfssucces, maar ook om impact te hebben op het ontstaan of de groei van een sector.

De overheid werkt niet alleen aan de verbetering van randvoorwaarden, maar beschikt daarnaast over de zogenoemde bedrijfsleveninstrumenten. Deze programma's hebben een tweeledig doel: ze zijn gericht op de ontwikkeling van uw bedrijf én op de ontwikkeling van het land waar u zich begeeft. Met deze programma's stimuleert de overheid actief de ontwikkeling van individuele ondernemingen. Deze zijn immers de kiem voor een florerende private sector. Dit hoofdstuk biedt een overzicht van deze programma's.

PSI

Investeren met PSI betaalt zich dubbel terug

Ontwikkelingslanden bieden volop mogelijkheden aan ondernemers met durf en grenzeloze ambitie. Investeren in deze landen is risicovol en niet eenvoudig. Het Private Sector Investeringsprogramma (PSI) helpt de risico's op te vangen.

Kansen grijpen PSI vergoedt, onder bepaalde voorwaarden, de helft van de investeringskosten. Naast PSI Regulier is er PSI Plus: deze is bedoeld voor investeringen in fragiele staten met een extra kwetsbare economie en kent daarom andere, ruimere, voorwaarden.

Samen kom je verder Het is goed om samen te werken met enthousiaste lokale partners, die behalve kapitaal ook kennis van de lokale markt en de zakencultuur inbrengen. Daarom steunt PSI samenwerking met lokale partners.

Hoogte van de financiële bijdrage?

PSI draagt tot 50% van het risico van de investering, met een maximum van € 750.000. Voor PSI Plus is dit 60% met een maximum van € 900.000.

Wie doet er mee? Bedrijven uit het MBK die twee jaar of langer bestaan, kunnen plannen indienen voor vernieuwende en commercieel haalbare projecten, samen met lokale partners.

Looptijd? 30 tot 36 maanden.

Vragen? Agentschap NL | PSI
www.agentschapnl.nl/psi
psi@info.agentschapnl.nl
Tel 088-602 8513

MMF

Bedrijven in ontwikkelingsland zoeken zakenpartners

De Matchmakingfaciliteit (MMF) brengt ambitieuze bedrijven in ontwikkelingslanden en opkomende markten in contact met Nederlandse ondernemers. Voor structurele samenwerking en een langdurige en constructieve relatie.

Match MMF wijst Nederlandse ondernemers op interessante businessleads in ontwikkelingslanden. Het initiatief ligt bij het buitenlandse bedrijf dat op zoek is naar een Nederlandse zakenpartner. Hiermee wordt de private sector in ontwikkelingslanden en opkomende markten gestimuleerd en ontstaan er kansen voor het Nederlandse bedrijfsleven.

Bezoek De leads zijn te vinden op de website van Agentschap NL. Als ondernemers zaken willen doen en in contact willen komen met bedrijven, dan kan een door MMF aangewezen consultant een bezoek regelen van een geselecteerde buitenlandse ondernemer.

Wat levert het op? MMF brengt Nederlandse ondernemers in contact met bedrijven in ontwikkelingslanden.

Wie doet er mee? Nederlandse bedrijven (veelal MKB) die geïnteresseerd zijn om zaken te doen in ontwikkelingslanden.

Looptijd? Een individueel matchmaking-traject duurt 4 maanden tot ruim een jaar.

Vragen? Agentschap NL | MMF
www.agentschapnl.nl/mmf
mmf@info.agentschapnl.nl
Tel 088-602 81 10

ORIO

Bouw mee aan infrastructuur

Expertise en ervaring op het gebied van infrastructuur is een belangrijk Nederlands exportproduct. Doe mee met ORIO (Ontwikkelingsrelevante infrastructuurontwikkeling) voor het opzetten van ziekenhuizen, verbeteren van drinkwater voorzieningen, het maken van irrigatie systemen of het aanleggen van een weg in ontwikkelingslanden.

Ontwikkeling Publieke infrastructuurprojecten die in opdracht van buitenlandse, nationale overheden – met een financiële bijdrage vanuit dit programma door bedrijven en lokale overheden – worden ontwikkeld, zorgen voor human development en ontwikkeling van de private sector.

Kennis en kunde Betrokkenheid van het (internationale) bedrijfsleven bij de ontwikkeling, uitvoering en exploitatie van publieke infrastructuur zorgt voor overdracht van de kennis, kunde en ontwikkelkracht van de private sector.

Hoogte van de financiële bijdrage?

Tot 100% van de ontwikkelingskosten, en 35 à 50% van de kosten van implementatie, operatie en onderhoud.

Wie doet er mee? Bedrijven in de infrastructurele sector, overheden van ontvangende landen zijn projecteigenaar

Looptijd? ORIO ondersteunt het gehele traject van infrastructuurontwikkeling tot een maximum van 10 jaar na oplevering van het project.

Vragen? www.agentschapnl.nl/orio

Partners voor Water

Springplank voor internationale ambitie

Ambitieuze ondernemers uit de Nederlandse watersector zetten de stap naar nieuwe markten met de hulp van het programma Partners voor Water.

Veilig wonen en werken rond water Water voor voedselvoorziening, veilig drinkwater, watermanagement en kustwerkzaamheden. De kennis en ervaring van de Nederlandse watersector komt in ontwikkelingslanden goed van pas.

Profileren Partners voor Water ondersteunt de Nederlandse watersector bij hun werk in het buitenland. Met marktkennis, financiële steun voor projecten, opzetten van samenwerkingsverbanden, gezamenlijke marketing en deelname aan beurzen en handelsmissies, de speciale Landenplatforms en de online ‘etalage’ www.dutchwatersector.nl.

Partners voor Water is een samenwerking tussen de ministeries van Infrastructuur & Milieu, van Buitenlandse Zaken en van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie.

Wat levert het op? Partners voor Water helpt bedrijven en (kennis)organisaties uit de watersector zich internationaal te profileren en internationaal kansen te creëren.

Wie doet er mee? Ondernemers uit de watersector, met ambities voor internationaal zaken doen en samenwerken.

Vragen? Partners voor Water www.partnersvoorwater.nl.
Tel 088-602 80 58

Developing your business

Database van mogelijkheden

Zakendoen in een opkomende markt biedt ondernemers veel extra kansen. Developing your Business helpt bedrijven hun kansen vergroten. Deze database bevat belangrijke informatie voor een bedrijf en is vrij toegankelijk voor ondernemers.

Actueel De speciale database biedt ondernemers informatie over financiële bijdrages en ondersteuning bij investeren en export, in combinatie met actuele informatie over relevante netwerken, geschikte trainingen, recent onderzoek en aanverwante websites. Alle geboden instrumenten zijn vrij toegankelijk voor alle Nederlandse bedrijven en instanties.

Daarnaast bestaat een Engelstalige database, uitgebreid met instrumenten die waardevol kunnen zijn voor buitenlandse partners.

Developing Your Business biedt informatie over programma's, trainingen, onderzoeken en netwerken, toegespitst op ondernemers die zaken willen doen in ontwikkelingslanden.

Wat levert het op? Vergemakkelijken van zakendoen met opkomende markten.

Voor wie? De database is vrij toegankelijk voor alle geïnteresseerde bedrijven.

Vragen? Agentschap NL
www.agentschapnl.nl/DyB

CBI

Een goede match

Importeren uit ontwikkelingslanden is interessant, maar niet altijd eenvoudig. Het CBI (Centrum tot Bevordering van de Import uit ontwikkelingslanden) helpt ondernemers hier een geschikte handelspartner te vinden.

Op zoek? Nieuwe producten of diensten, kostenreductie, capaciteitsuitbreiding of risicospreiding: verschillende redenen om (toe)leveranciers te zoeken in ontwikkelingslanden. Het CBI bemiddelt in uiteenlopende sectoren: industrie, diensten, consumentenproducten, landbouw, visserij en bosbouw.

Introductie Importeren uit ontwikkelingslanden? Het CBI beschikt over kennis en ervaring en heeft hier een groot netwerk van bedrijven, lokale experts en organisaties. Nederlandse ondernemers kunnen bijvoorbeeld begeleiding vragen aan het begin van het inkooptraject.

Wat levert het op? Toegang tot geselecteerde en gescreende bedrijven in ontwikkelingslanden. En die door het CBI zijn voorbereid op zakendoen op de Europese markt.

Wie doet er mee? Bedrijven die in ontwikkelingslanden op zoek zijn naar (toe)leveranciers.

Looptijd? Verschilt per project.

Vragen? CBI
www.cbi.eu/buyers
marketinfo@cbi.eu
Tel 010-201 34 21

PUM Netherlands senior experts

Ondernemers voor ondernemers

Grote groepen ondernemers in ontwikkelingslanden en opkomende markten willen vooruit komen, maar hebben te weinig kennis en ervaring. Zij kunnen zich geen commerciële consultant veroorloven. PUM koppelt hen – op hun verzoek – aan Nederlandse professionals (senior experts) die hun jarenlange werkervaring in het bedrijfsleven onbetaald willen inzetten.

Contact Tijdens korte missies delen professionals hun kennis en ervaring. Veel senior experts blijven ook na die periode contact houden met de ondernemers.

Handelsrelaties Door middel van kennisoverdracht stimuleert PUM duurzame economische ontwikkeling van het MKB ter plaatse, als motor van de lokale economie. De contacten die daarbij ontstaan groeien regelmatig uit tot belangrijke handelsrelaties. PUM adviseert al zo'n 30 jaar en is actief in 70 landen en 80 sectoren.

Wie doet er mee? Professionals die zich in willen inzetten voor het MKB in ontwikkelingslanden en opkomende markten. Mensen die meer dan 30 jaar ervaring in het bedrijfsleven hebben. PUM heeft zo'n 3200 vrijwilligers.

Vragen? PUM
www.pum.nl
info@pum.nl
Tel 070-349 05 55

Hoe draagt mijn bedrijf bij aan ontwikkelings- samenwerking?

Maatschappelijk verantwoord ondernemen betekent zorg dragen voor werknemers. Formele arbeidscontracten, voldoende arbeidsloon maar ook investeren in kennis en vaardigheden dragen daar aan bij. Uw onderneming stimuleert op deze wijze lokale ontwikkeling en economische onafhankelijkheid. Het kenniscentrum MVO Nederland biedt veel informatie.

Kijk voor meer informatie op
www.mvonederland.nl

AECF

Steunt landbouw
In Afrika

Het Africa Enterprise Challenge Fund is een multidonorfonds voor de private sector. Het ondersteunt bedrijven die innovatieve, commercieel haalbare projecten met een hoge impact uitvoeren in Afrika. Werkterreinen zijn landbouw, financiële dienstverlening, hernieuwbare energie en klimaatadaptie.

Competitie Het programma biedt schenkingen en rentevrije leningen. Financiering gaat via specifieke funding windows. Voorstellen kunnen periodiek worden ingediend en financiële steun wordt via competitie toegekend.

Hoogte van de financiële bijdrage?

Minimum bedrag is US\$ 250.000 en maximale hoogte van financiële bijdrage is US\$ 1,5 miljoen.

Wie doet er mee? De competitie is open voor bedrijven uit de hele wereld, op voorwaarde dat de projecten uitgevoerd worden in de rurale gebieden in Afrika. Eigen bijdrage van bedrijven is minimaal 50%.

Looptijd? Maximale looptijd van projecten is 6 jaar (3 jaar voor uitbetaling, 3 jaar voor terugbetaling van af te lossen schenkingen en leningen).

Vragen? Ministerie van Buitenlandse Zaken
Ton Negenman
www.aecfafrica.org
negenman@minbuza.nl

CFC

Duurzame grondstoffen

Het Common Fund for Commodities (CFC) richt zich op zowel duurzame ontwikkeling van belangrijke grondstoffen als op verduurzaming van de handel ervan.

Keten Bij CFC staat de totale keten-ontwikkeling van een grondstof voorop. Om de productie te verduurzamen van grondstoffen als granen, sorghum, koffie en thee, spelen CFC-activiteiten dan ook vaak in meerdere landen tegelijk. Hierbij spelen de private sector, kennisinstellingen en overheidsinstanties een rol.

Initiatieven Initiatieven komen veelal uit de private sector in samenwerking met publieke sector. Eigen bijdragen van de private sector zijn minimaal 50%.

Hoogte van de financiële bijdrage? Geen vaste limiet. Een gemiddeld projectbudget ligt tussen 500.000 US\$ en 4 miljoen US\$.

Vragen? Common Fund for Commodities
www.common-fund.org
managing.director@common-fund.org
Tel 020-575 49 49

Young Expert Program (YEP)

Water en voedselzekerheid

Er is een toenemend tekort aan jongeren met internationale ervaring in de water- en voedselzekerheidssector. Hiervoor is op initiatief van ministerie van Buitenlandse Zaken en de watersector het Young Expert Programme (YEP) vormgegeven.

Netwerken In het programma worden junior werknemers de mogelijkheid geboden om door een onderneming voor 1-2 jaar te worden uitgezonden. Daar werken de YEP'ers aan projecten op het gebied van water en/of voedselzekerheid en besteden hun tijd aan het opbouwen van netwerken.

Kansen MKB's, kennisinstellingen en NGO's vergroten de ervaring met OS binnen eigen organisatie, YEP'ers fungeren daarbij als bruggenbouwers, en bouwt daarmee aan de cv's van jonge werknemers. Daarmee draagt het YEP bij aan verjonging binnen de sectoren.

Wat levert het op? Het YEP vergroot voor de Nederlandse sectoren water en voedselzekerheid de pool van experts met buitenlandse ervaring en draagt bij aan verjonging binnen de sectoren.

Wie doet er mee? Alle in Nederland gevestigde organisaties uit de sectoren water en voedselzekerheid

Looptijd? Het programma heeft een minimale doorlooptijd van 10 jaar.

Vragen? Ministerie van Buitenlandse Zaken
Raimond Hafkenscheid
raimond.hafkenscheid@minbuza.nl

Wat doe ik tegen oneerlijke concurrentie?

Vermoedens van oneerlijke (buitenlandse) concurrentie kunt u melden bij het Meldpunt Handelsbelemmeringen, een initiatief van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie. Bijvoorbeeld bij illegale staatssteun aan bedrijven in het buitenland, discriminatie bij aanbestedingsprocedures, of ongerechtvaardigde belemmeringen bij markttoegang voor producten en diensten.

Kijk voor meer informatie op www.rijksoverheid.nl/contact/meld-een-geval-van-oneerlijke-concurrentie

2.

Bedrijfsleveninstrumenten van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

Verdere internationalisering van de Nederlandse economie is noodzakelijk voor een welvarend, duurzaam en ondernemend Nederland. Het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie heeft de ambitie om het Nederlandse bedrijfsleven onderscheidend te laten zijn op de wereldmarkt. Hiertoe wordt ingezet op de eigen unieke internationaal onderscheidende sterktes van de Nederlandse economie, de zogenoemde topsectoren.

Nieuwe mogelijkheden voor het Nederlandse bedrijfsleven doen zich in toenemende mate voor op de opkomende markten, zoals China, Brazilië en India, maar ook verschillende ontwikkelingslanden bieden interessante mogelijkheden voor het Nederlands bedrijfsleven. Het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie ondersteunt u bij het pakken van die kansen. Onder andere via de inzet op het vrijmaken van het handels- en investeringsverkeer, maar ook door het aanbieden van verschillende instrumenten. Hierna treft u een beschrijving van de instrumenten die het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie aanbiedt ter ondersteuning van het pakken van kansen in ontwikkelingslanden.

Marktinformatie

Goed geïnformeerd zakendoen

Agentschap NL heeft actuele markt-informatie voor Nederlandse bedrijven die internationaal zakendoen én attendeert hen op kansen, ook in ontwikkelingslanden.

Marktentree Met deze informatie kunnen bedrijven een goede marktentree maken. Zij vinden op de website van Agentschap NL informatie over aspecten als de cultuur van het zakendoen, wet- en regelgeving, bedrijfsvestiging, aanbestedingen en ontwikkelingen in kansrijke sectoren. De website biedt toegang tot gerenommeerde databanken. Verder kunnen bedrijven op de hoogte blijven via de digitale nieuwsservice.

Netwerk Bedrijven kunnen ook vragen stellen via de website van Agentschap NL, via de landenpagina's. Het antwoord daarop komt van de marktadviseurs die samenwerken met een uitgebreid netwerk van experts in binnen- en buitenland, waaronder ambassades, consulaten en handelskantoren.

Wat levert het op? Actuele en betrouwbare informatie over internationaal zakendoen, onder meer in ontwikkelingslanden. Toegang tot databanken. Antwoord op vragen over buitenlandse markten.

Wie doet er mee? Nederlandse bedrijven die ingeschreven staan bij de KvK.

Vragen? Agentschap NL
www.agentschapnl.nl/landen
www.mijnenvd.nl (nieuwsservice)

Service op maat

Goed voorbereid de grens over

Ondernemers die op zoek zijn naar persoonlijke begeleiding bij concrete internationaliseringsplannen kunnen voor advies op maat en begeleiding terecht bij de Business Development Desk (BDD) van Agentschap NL.

Begeleiding Ondernemers kunnen advies inwinnen over de keuze van regio of land en sparren over internationaliseringsstrategie. Ook wie op zoek is naar informatie over financieringsmogelijkheden of potentiële zakenpartners kan bij de BDD terecht.

Overzicht De Business Development Adviseur is er voor:

- Een gesprek over de eigen internationale strategie
- Een landenvergelijking die helpt een keuze te maken voor een doelmarkt
- Nuttige contactpersonen
- Het vinden van potentiële zakenpartners
- Een overzicht van relevante dienstverlening en financieringsmogelijkheden
- Ondersteuning bij het verzilveren van kansen op een buitenlandse markt

Wat levert het op? Advies op maat en begeleiding bij internationale ambities.

Wie doet er mee? Nederlandse ondernemers met concrete plannen voor internationaal zakendoen.

Vragen? Agentschap NL |
Business Development Desk
bdd@info.agentschapnl.nl
Tel 088-602 85 72

Economische missies

Deuren openen in nieuwe markten

Agentschap NL organiseert regelmatig economische missies onder leiding van een bewindspersoon. Ondernemers kunnen mee om de juiste contacten te leggen in opkomende markten. Markten die kansrijk zijn voor de Nederlandse economie.

Persoonlijk contact De aanwezige bewindspersonen en contacten met ambassades helpen deuren te openen die anders gesloten blijven. Zo nodig kunnen handelsbelemmeringen worden aangekaart via politieke contacten van bewindslieden en Nederlandse diplomatieke vertegenwoordigingen.

Kennismaking Deelname aan een economische missie kan ondernemers in korte tijd veel opleveren: kennismaken met potentiële zakenpartners, andere deelnemers en het land in kwestie. Op het programma staan individuele gesprekken, interactieve sessies en netwerkdiners en -evenementen.

Wat levert het op? Ontmoetingen met potentiële zakenpartners, een groter internationaal netwerk, zicht op marktkansen, kennisuitwisseling en meer naamsbekendheid voor het bedrijf.

Wie doet er mee? Nederlandse bedrijven die ingeschreven staan bij de KvK.

Vragen? Agentschap NL
www.agentschapnl.nl/missies
missies@info.agentschapnl.nl
Tel 088-602 83 99

Welke exportdocumenten heb ik nodig, is **legalisatie** hiervan vereist?

Standaarddocumenten in het internationale handelsverkeer zijn de handelsfactuur en het transportdocument. Een paklijst versnelt doorgaans de afhandeling van de douaneformaliteiten. Andere documenten zijn afhankelijk van het bestemmingsland. Bij (eventuele) legalisatie zijn vaak de regionale Kamer van Koophandel (KvK) en het ministerie van Buitenlandse Zaken betrokken.

Kijk voor meer informatie op www.kvk.nl

Marktscan

Op zoek naar zakenpartners

Een marktscan is een overzicht van mogelijke zakenpartners in de doelmarkt van ondernemers. Dit kunnen agenten, distributeurs of productiepartners zijn.

Netwerk De marktscan wordt gemaakt door Agentschap NL en het netwerk in het buitenland: Nederlandse ambassades, consulaten-generaal, en de Netherlands Business Support Offices (NBSO's).

Intakegesprek De adviseur brengt tijdens een intakegesprek de internationale plannen, specifieke wensen en vragen in kaart. Via het lokale netwerk worden potentiële zakenpartners gezocht. De ondernemer kan hiermee direct contact leggen.

Wat levert het op? De marktscan helpt ondernemers snel op weg naar de juiste zakenpartners in het buitenland.

Wie doet er mee? Elke Nederlandse ondernemer met concrete plannen voor internationaal zakendoen. Of de ondernemer die al actief is op de buitenlandse markt, maar nieuwe handelscontacten zoekt.

Vragen? Agentschap NL |
Business Development Desk
www.agentschapnl.nl/marktscan
bdd@info.agentschapnl.nl
Tel 088-602 85 72

TIO

Advies over aanbesteden
via internationale organisaties

Zaken doen in ontwikkelings- en transitielanden via internationale organisaties? De adviseurs van het Team Internationale Organisaties (TIO) helpen u op weg.

Kansen Het TIO positioneert clusters van bedrijven en instellingen voor het verwerven van opdrachten en financiering bij Internationale Organisaties, zoals Wereldbank, EU, VN en Asian Development Bank. Het gaat om kansrijke landen – zoals Vietnam, Bangladesh, Ghana, Mozambique, Marokko en Turkije – en kansrijke sectoren zoals water, infrastructuur, gezondheid en onderwijs.

Marktscans Door middel van workshops, handelsmissies en individuele marktscans krijgen bedrijven en instellingen vroegtijdig inzicht in projectkansen bij Internationale Organisaties. Ze worden in contact gebracht met de juiste personen en krijgen ondersteuning bij procedures.

Wat levert het op? Bedrijven en instellingen krijgen snel zicht in projectkansen, relevante contactpersonen en de marktsituatie.

Wie doet er mee? Bedrijven en instellingen in de sectoren water, gezondheid, infrastructuur en onderwijs.

Vragen? Agentschap NL | TIO
www.agentschapnl.nl/tio
tio@info.agentschapnl.nl
Tel 088-602 85 87

Financieringscan

Kredietaanvraag wordt “bankable”

Een financieringscan helpt MKB ondernemers bij het verkrijgen van financiering voor hun internationale ambities. Wie een kredietaanvraag voorbereidt of werkt aan een pitch voor een investeerder of business angel heeft baat bij een financieringscan.

Agentschap NL helpt De accountmanagers van MKB financiering (met bancaire achtergrond) ondersteunen de ondernemer. Daarbij is niet alleen aandacht voor opbouw en inhoud van het ondernemersplan, maar ook aandacht voor de investeringsbegroting, exploitatiebegroting, liquiditeitsbegroting, zekerhedenpositie en de balans en verlies- en winstrekening.

In een persoonlijk gesprek met een van de accountmanagers nemen we het plan samen met de ondernemer door. De ondernemer ontvangt de scan met tips en aanbevelingen na maximaal twee weken.

Wie doet er mee? Bedrijven met concrete plannen om internationaal te ondernemen, met maximaal 10 medewerkers.

Vragen? Agentschap NL | MKB financiering
www.agentschapnl.nl/onderwerp/financieringscan
financiering@info.agentschapnl.nl
Tel 088-602 80 75

Hoe vind ik goede zakenpartners?

Een goede zakenpartner vinden in het buitenland vergt een goede voorbereiding en draait om vertrouwen. Het is belangrijk regelmatig naar het doelland te gaan en de contacten te onderhouden. Agentschap NL helpt bij het vinden van zakenpartners overal ter wereld.

Kijk voor meer informatie op
www.agentschapnl.nl

Borgstelling MKB kredieten

Vergroot uw kans op financiering

Ondernemers krijgen – zeker in het huidige financieringsklimaat - niet zomaar financiering bij hun bank voor hun internationale ambities. De borgstellingsregeling verbetert de financierbaarheid van ondernemers.

Zekerheid Om bedrijfsplannen te kunnen realiseren, hebben ondernemers vaak geld nodig van hun bank. Die wil in ruil hiervoor zekerheden zien. Bij een zekerhedentekort staat de overheid garant voor dit missende deel. Banken zijn dan eerder bereid de financiering te verstrekken.

Internationale risico's Voor ondernemers met internationale ambities is het vaak moeilijk om financiële plannen realiseren. De bank schat het risico bij internationaal ondernemen hoger in. De borgstellingregeling kan dan uitkomst bieden.

Wat levert het op? De garantiestelling is onderdeel van de bancaire financiering. Het garantiebedrag is maximaal € 1 miljoen.

Wie doet er mee? Deelnemende banken (zie de website, ook voor voorwaarden).

Looptijd? Maximaal 6 of 12 jaar.

Vragen? Agentschap NL | BKMB
www.agentschapnl.nl/bkmb
info.bkmb@agentschapnl.nl
Tel 088-602 59 88

Co-investerings- faciliteit China/India

Kansen lokale financiering

Nederlandse (MBK) ondernemingen met groeiambitie richting China en India die problemen hebben om voor hun investeringen de benodigde financiering rond te krijgen, worden door deze regeling geholpen.

Minder risico Nederlandse financiers vinden deze markten risicovol. Lokale financiers hebben weinig inzicht in de Nederlandse bedrijven waardoor een investering moeilijk tot stand komt. Met de Co-investeringsfaciliteit zal het ministerie mee investeren met een financier in specifieke proposities. De overheid verstrekt dan 35% van het financieringsbedrag in de vorm van een achtergestelde lening. Doordat de overheid mee financiert, zullen overige financiers volgen en neemt de kans op de financiering van de plannen toe.

Aanvraag De regeling wordt per 1 januari 2012 opengesteld. Voor de aanvraag kan de ondernemer contact opnemen met een aangesloten financier van de Co-investeringsfaciliteit China / India. De deelnemende financiers zullen op de website van Agentschap NL worden vermeld.

Hoogte van de financiële bijdrage? Achtergestelde lening van maximaal € 875.000 (= 35% van max € 2,5 miljoen per onderneming).

Wie doet er mee? Nederlandse bedrijven en joint ventures met een Nederlandse vennoot die gaan investeren in China of India.

Vragen? Agentschap NL
www.agentschapnl.nl

FOM

Passende financiering
voor ontwikkelingsplannen

Met de Faciliteit Opkomende Markten (FOM) stimuleert FMO (de Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden) investeringen van Nederlandse ondernemingen in opkomende markten en ontwikkelingslanden.

Ontwikkeling Ondernemers kunnen een beroep doen op FOM voor (middel) langetermijnfinanciering, voor de (verdere) ontwikkeling van activiteiten in opkomende markten en ontwikkelingslanden.

Zelf ook investeren FOM staat open voor lokale dochterondernemingen en joint ventures van Nederlandse bedrijven waarvoor bij commerciële banken geen (passende) financiering is. Het Nederlandse bedrijf heeft de controlerende zeggenschap en investeert zelf ook risicodragend kapitaal in de dochter of joint venture.

Hoogte van de financiële bijdrage?
De financiering bedraagt maximaal € 10 miljoen.

Wie doet er mee? Lokale dochterondernemingen en joint ventures van Nederlandse bedrijven in opkomende markten en ontwikkelingslanden, die niet (passend) financierbaar zijn door commerciële banken.

Looptijd? Variëert van 3 tot 12 jaar.

Vragen? FMO
www.fmo.nl/fom
fom@fmo.nl
Tel 070-314 95 52

Hoe kom ik in aanmerking voor projecten bij internationale organisaties?

Voor het binnenhalen van opdrachten van internationale organisaties zoals de Wereldbank, de VN en de EU zijn een goede voorbereiding en een gedegen strategie essentieel. Het Team Internationale Organisaties van Agentschap NL helpt u graag stap voor stap met informatie over projecten en aanbestedingen, de werkwijze van internationale organisaties of een intakegesprek.

Kijk voor meer informatie op
www.agentschapnl.nl/TIO

Groefaciliteit

Groei? Garantie!

Bij snelle groei, bedrijfsovername of expansie in het buitenland hebben ondernemers doorgaans risicodragend vermogen nodig. De Groefaciliteit is een garantieregeling die financiers over de streep kan trekken om de benodigde financiering te verstrekken aan ondernemers.

Lager risico De financier krijgt met de Groefaciliteit 50% garantie op het risicodragend vermogen dat hij aan een ondernemer verstrekt. De garantie verlaagt het risico voor de financier aanzienlijk en maakt het ondernemers makkelijker de financiering rond te krijgen.

Deelnemers De garantie wordt voor minimaal 6 jaar tot maximaal 12 jaar verstrekt. Op de website staan alle deelnemende financiers vermeld tot wie de ondernemer zich kan wenden. Ondernemers kunnen met vragen ook contact opnemen met Agentschap NL.

Wat levert het op? 50% garantie op het risicodragend vermogen dat een financier aan een ondernemer verstrekt.

Wie doet er mee? Ondernemingen met voldoende rentabiliteits- en continuïteitsperspectieven.

Vragen? Agentschap NL | Groefaciliteit
www.groefaciliteit.nl
groefaciliteit@agentschapnl.nl
Tel 088-602 59 17

Exportkredietverzekering (EKV)

Voor zekerheid bij export

Exporteert u kapitaalgoederen of voert u aannemingswerken uit in het buitenland, dan kunt u de betalingsrisico's van deze transacties soms niet bij een particuliere kredietverzekeraar onderbrengen.

Voorals het gaat om transacties met een looptijd van langer dan een jaar, of landen met een minder stabiel politiek of economisch klimaat.

Risico's In dit geval kunt u de transactie verzekeren bij de Nederlandse staat, die deze verzekeringen heeft gedelegeerd aan Atradius Dutch State Business. Onder andere de volgende risico's kunt u afdekken: betalingsrisico; het risico niet te kunnen leveren; koersrisico's; risico van het opvragen van (aanbetalings)garanties. Met het verzekeren van uw bank, krijgt u meer financieringsruimte bij uw bank. Dit programma wordt uitgevoerd in samenwerking met het ministerie van Financiën.

Wat levert het op?

Zekerheid over de betaling van uw export, meer financieringsruimte bij uw bank en concurrentievoordeel.

Wie doet er mee? In Nederland gevestigde ondernemingen, die hun kapitaalgoederen vanuit Nederland exporteren en internationaal opererende aannemers (zie de voorwaarden).

Looptijd? Afhangelijk van het contractbedrag, de aard van de goederen en de verzekering.

Vragen? Atradius Dutch State Business
www.atradiusdutchstatebusiness.nl
Tel 020-553 26 93

Meldpunt Handelsbelemmeringen

Eerlijke concurrentie in opkomende markten

Loopt u bij het zakendoen in ontwikkelingslanden aan tegen protectionisme, oneerlijke concurrentie of discriminatie bij tenderprocedures? Dan kunt u terecht bij het Meldpunt Handelsbelemmeringen.

Team Het Meldpunt Handelsbelemmeringen analyseert en behandelt gevallen van oneerlijke concurrentie waar Nederlandse bedrijven in het buitenland mee te maken hebben. In dit meldpunt werken verschillende overheidsorganisaties samen. Per case wordt een team van experts samengesteld, dat samen met de ondernemer een oplossing zoekt.

Overheid Het Meldpunt komt in actie als het gaat om maatregelen van een buitenlandse overheid, dus niet voor zaken tussen bedrijven onderling.

Wat levert het op? Een 'level playing field' voor internationaal opererende Nederlandse bedrijven; een markt waarin iedereen met dezelfde regels te maken heeft.

Wie doet er mee? Bij dit centrale contactpunt kunnen zowel bedrijven als bemiddelende organisaties terecht, zoals ambassades of brancheorganisaties.

Vragen? Meldpunt Handelsbelemmeringen www.rijksoverheid.nl/meldpunthandelsbelemmeringen
meldpunthandelsbelemmeringen@mineleni.nl

Ik ben benaderd door een buitenlands bedrijf, hoe **check** ik de betrouwbaarheid?

De Nederlandse ambassade in het land van kwestie kan u ondersteunen door bijvoorbeeld een eerste check te doen in het lokale handelsregister. Voor een uitgebreid kredietwaardigheidsrapport kunt u bij private partijen terecht.

Kijk voor meer informatie op www.internationaalondernemen.nl

3.

Instrumenten voor de bevordering van een goed ondernemingsklimaat

De private sector in ontwikkelingslanden kan zich moeilijker ontwikkelen wanneer de randvoorwaarden te wensen over laten. De Nederlandse overheid zet zich daarom in om een beter ondernemingsklimaat in ontwikkelingslanden te bevorderen en belemmeringen weg te nemen. Daardoor kan niet alleen de lokale private sector beter ontwikkelen, maar verbeteren ook de mogelijkheden voor Nederlandse en internationale bedrijven.

Hiervoor heeft het ministerie van Buitenlandse Zaken de beschikking over verschillende bilaterale programma's en neemt zij deel aan multilaterale programma's. Deze programma's zijn gericht op vijf onderdelen: het verbeteren van wet- en regelgeving, de aanleg van de benodigde infrastructuur, de ontwikkeling van de financiële sector, de ontwikkeling van vaardigheden en kennisopbouw en het verbeteren en ontwikkelen van (toegang tot) lokale, regionale, nationale en internationale markten.

IDH

Duurzame koplopers matchen

Het Initiatief Duurzame Handel (IDH) werkt in daadkrachtige coalities van bedrijfsleven, kennisinstututen, maatschappelijke organisaties en overheden aan verduurzaming van internationale handelsketens.

Keten Deelname biedt toegang tot een internationaal netwerk van koplopers uit de sector én leerprogramma's op het gebied van verduurzaming van de keten. Ondernemers versterken zo hun concurrentiepositie én stellen hun grondstofstromen veilig.

Meetbaar Ieder programma draagt bij aan armoedebestrijding, milieubescherming en eerlijke handel en heeft een concreet meetbaar doel ter verduurzaming van sectoren in (o.a) cacao, thee, tropisch hout, katoen, elektronica.

Budget? € 100 miljoen.

Wie doet er mee? In programma's van IDH investeren bedrijven, NGO's en de overheid samen om productieketens, beginnend in ontwikkelende en/of opkomende economieën, 100% te verduurzamen.

Looptijd? Tot en met 2015.

Vragen? IDH
www.idhsustainable.com.
office@idhsustainabletrade.com
Tel 030-230 56 65

Global Producer Support Initiative

Slim, duurzaam en eerlijk landgebruik

Het Global Producer Support Initiative ondersteunt producenten en arbeiders in handelsketens van palmolie, soja, suikerriet, katoen en rundvlees.

Inkoopzekerheid Zo biedt het programma betrokken producenten ondersteuning bij het doorvoeren van duurzaamheidsstandaarden en bij het toepassen van slim en duurzaam landgebruik; méér productie, verbeterde inkomens en minder negatieve effecten op mens en milieu. Tegelijkertijd biedt het kansen aan afnemers om inkoopzekerheid te verhogen en hun grondstoffen te verduurzamen. Leden van de betrokken ronde tafels wereldwijd komen in aanmerking voor co-financiering van duurzaamheidsinitiatieven. Het Solidaridad Network ondersteunt bij producenten- en marktontwikkeling.

Budget? € 29,5 miljoen.

Wie doet er mee? De ronde tafels voor palmolie, soja, suikerriet, katoen en rundvee en hun leden.

Looptijd? Tot en met 2015.

Vragen? Solidaridad
www.solidaridadnetwork.org
glopsi@solidaridadnetwork.org
Tel 030-272 03 13

ICF

Investeren in ondernemingsklimaat

De Investment Climate Facility for Africa (ICF) komt voort uit de G8-top in Gleneagles in 2005. ICF werkt op verzoek van Afrikaanse overheden aan projecten die het ondernemingsklimaat verbeteren.

Tanzania Bijzonder aan dit fonds is dat het gevestigd is in Tanzania, bestuurd wordt door een Board of Trustees die voornamelijk uit Afrikanen bestaat en dat niet alleen landen, maar ook een aantal multinationale bedrijven financieel bijdragen.

Lange termijn Voorbeelden zijn het automatiseren van de Commercial Courts in Zambia, of het vereenvoudigen van wetgeving in Burkina Faso waardoor de tijd en kosten om een bedrijf op te richten enorm omlaag zijn gegaan. De projecten moeten duurzame en langetermijnresultaten opleveren voor ondernemers.

Wat levert het op? Een beter ondernemingsklimaat in Afrika.

Wie doet er wat mee? Lokale en internationale investeerders.

Looptijd? 2008 – 2014.

Vragen? ICF
www.icfafrica.org
Kim Tran
kim.tran@minbuza.nl
Tel 070-348 58 85

Hoe bescherm ik mijn bedrijf tegen corruptie?

Corruptie, groot en klein, is een realiteit voor bedrijven die internationaal opereren. Hoewel het overal als een misdaad wordt gezien, beoordelen mensen uit diverse culturen corruptieverschijnselen heel verschillend en gaan zij er anders mee om. De OESO geeft een aantal anti-corruptietips.

Kijk voor meer informatie op www.oesorichtlijnen.nl

ICTSD

Een bron van informatie

Het International Centre for Trade and Sustainable Development (ICTSD) richt zich op het bevorderen van duurzame handel in WTO- en regionale onderhandelingsrondes.

Duurzame handel Voor duurzame handel in ontwikkelingslanden heeft een ondernemer baat bij analyses en informatie van het betreffende handelsgebied bij onderhandelingen. Zo kunnen zowel import- als exportmogelijkheden alsook investeringen worden bevorderd.

Regiogericht Ter voorbereiding op internationale en regionale (handels) onderhandelingen voorziet het ICTSD ondernemers van informatie over en onderzoek naar de betreffende regio. Tevens biedt het ICTSD regiogerichte trainingen en overlegsessies.

Vragen? ICTSD
www.ictsd.org

Agri-ProFocus

Boerenondernemers en
agri-bedrijven verbinden

Om boerenorganisaties en bedrijfsketens in ontwikkelingslanden te versterken gebruikt Agri-ProFocus Agri-Hubs: samenwerkingsplatforms van ondernemende boeren, boerenorganisaties, agri-businesses, dienstverleners, banken en mensen met kennis.

Contact Deze zijn handig voor Nederlandse agri- en food-bedrijven die kansen zoeken in opkomende markten: ze bieden een kans om snel en direct in contact te komen met producenten, organisaties en anderen in de keten. Agri-Hubs (fysiek en online) zijn er in Benin, Ethiopië, Kenia, Mali, Mozambique, Niger, Rwanda, Uganda en Zambia.

Ervaring Ondernemers bundelen hun krachten. Leden van Agri-ProFocus hebben vaak al jarenlange ervaring in ontwikkelingslanden, bijvoorbeeld met trainings- en kennistrjecten met en voor boeren, of het aanvragen van gemeenschappelijke financiering.

Wat levert het op? Eenvoudig aansluiting vinden bij landbouwnetwerken in Afrika. Toegang tot boerenorganisaties, NGO's, lokale bedrijven en kennisinstellingen in de agri- en foodsector.

Wie doet er mee? Leden zijn bedrijven uit de landbouwsector, of willen met boerenorganisaties samenwerken aan het ontwikkelen van lokale markten in het Zuiden.

Vragen? Agri-ProFocus
www.agri-profococus.nl
info@agri-profococus.nl
Tel 026-354 20 74

Boeren en boerinnen zijn cruciale factoren als het gaat om onze toekomstige voedselzekerheid. Zij zijn de eerste schakel in de voedselketen. Om hun agrarisch potentieel optimaal te kunnen verzilveren, is er het Programma Ondersteuning Producentenorganisaties (POP). POP bundelt de krachten van agrariërs. Zo kunnen kosten voor vermarketing, transport en bankieren worden verlaagd.

Solide Een goed functionerende organisatie is behalve voor agrariërs, ook belangrijk voor afnemers en verwerkende bedrijven. Met een solide organisatie kunnen betrouwbare afspraken worden gemaakt over gegarandeerde toevoer van producten. POP wordt uitgevoerd door Agriterra, een zogenaamde Agri-agency, geworteld in de Nederlandse coöperatieve en boerenbeweging.

Wie doet er mee? Nederlandse bedrijven in de agro-sector.

Looptijd? 2011-2015.

Vragen? Agriterra
www.agriterra.org

Bedrijven en de publieke sector bundelen hun krachten in AIM (Amsterdam Initiative against Malnutrition) en bedenken innovatieve oplossingen om ondervoeding in ontwikkelingslanden te helpen bestrijden.

Hoge ambities Vóór 2015 moeten 100 miljoen mensen in ontwikkelingslanden toegang krijgen tot beter voedsel.

Delen Bedrijven als Unilever, DSM en Akzo Nobel ontwikkelen en vermarkten voedingsrijke producten voor grote groepen mensen die maar weinig te besteden hebben.

Buitenlandse Zaken en GAIN (Global Alliance for Improved nutrition) van Universiteit Wageningen en ICCO zorgen dat de producten beschikbaar komen in de doellanden (Ethiopia, Kenia, Tanzania, Mozambique, Zuid Afrika en Ghana).

Wie doet er mee? Ondernemingen in de voedingsindustrie; leveranciers en producenten van ingrediënten tot eindproducten.

Looptijd? Opstart- en pilotfase: tot eind 2012. Uitvoering (in ieder geval) tot 2015.

Vragen? AIM
Charlotte Pedersen
www.gainhealth.org/partnerships
cpedersen@gainhealth.org

FIRST

Heldere spelregels voor de financiële sector

Ontwikkelingslanden zijn gebaat bij een sterke financiële sector, die werkt volgens heldere regels en procedures. Het Financial Sector Reform and Strengthening Initiative (FIRST), beheerd door de Wereldbank, verleent de financiële sector in opkomende markten hierbij technische assistentie.

Adviesprojecten Diverse westerse financiële instellingen doneren aan een trustfund, dat wordt beheerd door de Wereldbank. Hieruit worden kortlopende, resultaatgerichte adviesprojecten gefinancierd ter versterking van de financiële sector. Deze adviesprojecten richten zich bijvoorbeeld op het verbeteren van toezicht op banken, het ontwikkelen van wet- en regelgeving om toegang tot financiering te verbeteren en het ontwikkelen van kapitaalmarkten.

Hoogte van de financiële bijdrage?

De projecten (technische expertise) hebben een omvang van maximaal US\$ 500.000 (meestal tussen de US\$ 100.000 – 200.000).

Wie doet er mee? Interessant voor financiële dienstverleners die hun werkgebied willen uitbreiden naar opkomende markten.

Looptijd 6 tot 18 maanden.

Vragen? FIRST

www.firstinitiative.org
Tel +1-202 473 1603 (Washington DC, USA)

ARMT

Ondersteuning van de Wereldbank

Het Agricultural Risk Management Team (ARMT) is onderdeel van de Wereldbank. Het ondersteunt risk management in de agrarische sector in ontwikkelingslanden en stimuleert uitwisseling van kennis.

Experts Het team initieert research en scholing over innovatieve instrumenten voor risicomanagement. Daarnaast bevordert het ARMT lokale ontwikkelingen van risicobeperkende maatregelen zoals verzekeringen en bevordert het kennisuitwisseling tussen experts wereldwijd op het terrein van risico.

Lokaal Instellingen uit LDC-landen (Least Developed Countries) kunnen contact opnemen voor overleg over mogelijkheden tot lokale ARMT ondersteuning. Partners zijn lokale overheden en agrarische sectoren die daadwerkelijk bereid zijn om te investeren.

Wat levert het op? Dit programma bevordert de publiek-private samenwerking.

Looptijd? Afhankelijk van de aard van de activiteit.

Vragen? ARMT

www.agriskmanagementforum.org/farmd/
www.worldbank.org/agrm
1 202 458 2633 (Washington DC)

Regeling Sociaal Ethische projecten

Microkrediet én eigen belastingvoordeel

Huishoudens in ontwikkelingslanden hebben nauwelijks tot geen toegang tot leningen, betaal- en spaarrekeningen of verzekeringen. De regeling Sociaal Ethische projecten biedt hen microfinanciering: producten met beperkte omvang en looptijd.

Korting De betreffende sociaal-ethische fondsen kunnen rentekorting bieden met hulp van Nederlandse beleggers. In ruil voor belastingvoordeel neemt een Nederlandse belegger genoegen met een lager rendement.

Leningen Meer dan 600 leningen zijn sinds de start in 2003 verstrekt aan microfinancieringsinstellingen. Bijna 338 miljoen euro is ingelegd, met dank aan zo'n 26.000 spaarders en beleggers. De regeling maakt ook investeringen mogelijk voor bijvoorbeeld voedselzekerheid, economische ontwikkeling en werkgelegenheid.

Hoogte van de financiële bijdrage? Deelnemende beleggers ontvangen een belastingvoordeel en nemen daardoor genoegen met een lager rendement.

Wie doet er mee? Burgers, financiële instellingen in Nederland, microfinancieringsinstellingen in ontwikkelingslanden.

Vragen? Regeling Sociaal Ethische projecten
http://overheidsloket.overheid.nl/index.php?p=product&product_id=2024

Hoe voorkom ik dat mijn product gekopieerd wordt op de lokale afzetmarkt?

U kunt uw werk beschermen via het intellectuele eigendomsrecht. Bepaal in welke landen uw belangrijkste markten zijn en u uw product winstgevend kunt exploiteren. Waar werken uw concurrenten, waar kunt u juridisch een vuist maken tegen inbreukmakers? Kijk dan of een octrooirecht als bescherming het meest geschikt is. Misschien is merk- of modelbescherming voldoende.

Kijk voor meer informatie op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/intellectueel-eigendom

HIF

Global public good

Voor een Nederlandse ondernemer is het belangrijk zijn werknemers te verzekeren tegen kosten van ziekte. Daarvoor is een goede verzekeringsbranche, die ook pakketten heeft voor lage-inkomensgroepen, noodzakelijk.

Verzekeringen Het Health Insurance Fund (HIF) werkt met een privaat instrument aan een global public good. HIF draagt bij aan een duurzamer financieringssysteem van de gezondheidszorg, met behulp van ziektekostenverzekeringen. Zo wordt gewerkt aan goede zorg voor informele lage-inkomensgroepen en aan de opbouw van een verzekeringsbranche. Parallel daaraan werkt het Investment Fund for Health in Africa (IFHA) met private investeerders in de gezondheidszorg. Het Medical Credit Fund (MCR) werkt met lokale banken om private zorgverleners kredieten te verlenen.

Wat levert het op? Meer kennis voor ondernemers over ziektekostenverzekeringen voor lage-inkomensgroepen in Sub Sahara Africa.

Wie doet er mee? Bij het HIF doen naast het ministerie van Buitenlandse Zaken de Wereldbank, IFC en USAID mee. In het IFHA nemen Achmea, Aegon, SNS, Heineken, Unilever, Shell, Goldman Sachs, FMO, IFC, APG en anderen deel. In het MCR, opgericht in 2010, zijn ook verschillende fondsen actief.

Vragen? HIF
www.hifund.org
www.ifhafund.org
www.mcr.org
www.pharmaccess.org

DECP

Voor een beter ondernemingsklimaat

Het Dutch Employers' Cooperation Programme (DECP) ondersteunt ondernemers- en werkgeversorganisaties in ontwikkelingslanden. Een sterkere positie voor deze organisaties is goed voor het ondernemingsklimaat.

Collega's Met het DECP, een publiek-private samenwerking, werken het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken en de Nederlandse werkgevers- en ondernemersorganisaties aan een betere positie voor ondernemers en werkgevers in ontwikkelingslanden.

Duurzame economische ontwikkeling

Ondernemers- en werkgeversorganisaties in ontwikkelingslanden moeten vaak nog groeien in hun rol als pleitbezorger voor een beter ondernemingsklimaat, of als leverancier van specifieke diensten aan leden. Het DECP helpt hen door overdracht van kennis en ervaring en ondersteuning van activiteiten.

Wat levert het op? Een beter ondernemingsklimaat schept betere voorwaarden voor zowel lokale als Nederlandse ondernemers.

Wie doet er mee? Het ministerie van Buitenlandse Zaken en de Nederlandse werkgevers- en ondernemersorganisaties.

Vragen? DECP
www.decp.nl
info@decp.nl

Internationaal erkende arbeidsrechten worden in veel landen niet of onvoldoende gerespecteerd. CNV Internationaal werkt samen met vakbonden in ontwikkelingslanden aan de verbetering van arbeidsrechten én arbeidsomstandigheden.

Partner Vakbonden zijn een cruciale partner in de economische ontwikkeling van een land. Het CNV onderhoudt contacten met vakbondsorganisaties in Latijns-Amerika, Afrika, Azië en Centraal en Oost-Europa. Deze komen op voor een betere positie en de rechten van werknemers, vaak in moeilijke omstandigheden en met beperkte middelen.

Capaciteiten CNV Internationaal helpt de ondernemer met financiële steun, advies en (gezamenlijke) projecten, bijvoorbeeld om capaciteiten te versterken op het vlak van onderhandeling en dialoog, als overlegpartner voor de overheid, of uit-onderhandelen van een CAO.

Wat levert het op? CNV Internationaal biedt kennis en toegang tot relevante netwerken, bijvoorbeeld van vakbonden.

Wie doet er mee? Nederlandse ondernemingen die werkzaam zijn in landen waar CNV Internationaal contacten heeft met lokale vakbonden.

Looptijd? Tot en met 31 december 2012.

Vragen? CNV Internationaal
www.cnvinternationaal.nl
internationaal@cnv.nl
Tel 030-751 12 64

FNV Mondiaal stimuleert 'Decent Work' ('Gewoon Goed Werk'). Werken aan duurzaam werk: sociale dialoog, vakbondsrechten, bestrijding kinderarbeid, discriminatie en dwangarbeid. Voor duurzame economische ontwikkeling, werkgelegenheid en inkomen waarmee mensen uit de armoede kunnen komen.

Dialoog Partners van FNV Mondiaal in ontwikkelingslanden hebben kennis van de toepassing van arbeidswetgeving, lonen, arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden. Zij kunnen samen met bedrijven werken aan sociale dialoog, eerlijke werkomstandigheden, veiligheid en gezondheid op de werkvloer.

Handvatten Voor bedrijven heeft FNV Mondiaal een handleiding hoe ze kinderarbeid kunnen aanpakken, handvatten voor maatschappelijk verantwoord ondernemen en hoe vakbondsvrijheid te bevorderen in een land waar vakbondsvrijheid niet bestaat.

Wat levert het op? Duurzame economische ontwikkeling met eerlijke en veilige werkomstandigheden.

Wie doet er mee? Democratische, onafhankelijke en representatieve vakbonden, de Global Union Federations, the International Trade Union Confederation en labour-NGO's.

Looptijd? Tot en met december 2012.

Vragen? FNV Mondiaal
www.fnvmondiaal.nl
fnvmondiaal@vc.fnv.nl
Tel 020-581 64 87

PRC

Alles over partnerschappen

Hoe zet je een partnerschap op voor duurzame ontwikkeling in ontwikkelingslanden? Welk voordeel biedt een partnerschap het bedrijf? Hoe organiseer je het overleg, leg je afspraken vast en dek je bijvoorbeeld risico's af? Het Partnership Resource Centre (PRC), verbonden aan de Erasmus School of Management, kan al deze vragen beantwoorden.

Goed aanpakken Bedrijven zoeken steeds meer naar samenwerking met NGO's en overheden voor het managen van hun activiteiten in complexe situaties in ontwikkelingslanden. Maar daarmee zijn partnerschappen nog geen vanzelfsprekendheid. De NGO's ICCO, Novib, Cordaid, de bedrijven Ballast Nedam, Vitens Evidens en TNT Express, de universiteiten van Maastricht, Amsterdam, Wageningen en Rotterdam en het ministerie van Buitenlandse Zaken sloegen de handen ineen in het PRC.

Wat levert het op? Het PRC kan ondernemers ondersteunen bij het ontwikkelen en managen van sectoroverstijgende partnerschappen voor duurzame ontwikkeling. Dit kenniscentrum biedt tools, training en analyse van ervaringen.

Wie doet er mee? Ondernemers en anderen die meer willen weten over het opzetten van sectoroverstijgende partnerschappen.

Vragen? PRC
www.partnershipsresourcecentre.org
Tel 010-408 19 23

BiD Network

Starten en groeien

Het BiD Network is bedoeld om het MKB in ontwikkelingslanden te stimuleren door ondernemers klaar te stomen voor investeerders. In 17 landen heeft BiD Network een partner die haar lokaal vertegenwoordigt.

Netwerk Iedere ondernemer die een bedrijf wil opstarten of uitbreiden in een ontwikkelingsland kan terecht bij BiD Network voor business plan formats, persoonlijke feedback op het business plan en één op één coaching. Vervolgens krijgen de uitvoerig voorbereide ondernemers toegang tot het netwerk van ruim 100 geregistreerde investeerders.

Wat levert het op? BiD Network koppelde de afgelopen 4 jaar ruim 12 miljoen US\$ aan 90 ondernemers. BiD Network is een netwerkgroep en zelf geen financier of subsidieverstreker.

Wie doet er mee? Bedrijven die zijn of worden geregistreerd in een ontwikkelingsland en die 10.000 tot 1.000.000 US\$ nodig hebben om een bedrijf winstgevend op te zetten of uit te breiden. Ook ondernemers, bijvoorbeeld uit Nederland, die nu nog geen bedrijfsentiteit hebben in een ontwikkelingsland, maar dit wél van plan zijn op te zetten, kunnen terecht bij BiD Network. Nederlandse bedrijven en ondernemers die op zoek zijn naar mogelijke business partners kunnen tevens gebruikmaken van het online platform met vele duizenden ondernemers.

Vragen? BiD Network
www.bidnetwork.org/apply
info@bidnetwork.org
Tel 020-755 50 00

Het BoP Innovation Center (BoP Inc.) ondersteunt bedrijven bij het ontwikkelen van producten en diensten voor - en mét - de bijna 4 miljard mensen die minder dan 2 dollar per dag te besteden hebben ('base of pyramid'). In de praktijk betekent dit meedenken over innovatieve oplossingen, nieuwe bedrijfsconcepten, toewerken naar schaalvergroting en zoeken naar nieuwe financieringsmogelijkheden.

Innovatie Het principe van pro-poor investeren levert een win-win-winsituatie op: toegang tot nieuwe markten (voor zowel bedrijven als de BoP-consument), innovatie en terugdringen van armoede.

Het BoP Inc. krijgt hiervoor steun van haar strategische partners: Global Compact Network Netherlands, RSM Co-Creation and Innovation Lab, TNO, Wageningen UR, ICCO, SNV en een groeiend aantal bedrijven wereldwijd.

Thema's zijn duurzame (mvo) ondernemingsstrategieën, social embeddedness, opschaling en nieuwe financieringsvormen.

Wie doet er mee? Bedrijven die op zoek zijn naar marktkansen in ontwikkelingslanden en die willen experimenteren met consumenten, producenten of ondernemers uit lage-inkomensgroepen.

Vragen? BOP Inc.
www.bopinc.org
info@bopinc.org
Tel 030-230 59 15

Wat te doen bij kinderarbeid?

Nederlandse bedrijven dienen voorafgaand aan gedurende een handelsrelatie na gaan of er kinderarbeid bij een toeleverancier voorkomt. Wanneer dit geconstateerd wordt, dient kinderarbeid op een verantwoorde wijze beëindigd te worden, zodat de kinderen naar school kunnen gaan. Zoek de dialoog met de toeleverancier, de ouders en andere belanghebbenden zoals maatschappelijke organisaties.

Kijk voor meer informatie op
www.mvonederland.nl of
www.fnvmondiaal.nl

DCED

Donoren werken samen

DCED (The Donor Committee on Enterprise Development) bevordert sinds 1979 de private sector in ontwikkelingslanden.

Donoren DCED is een samenwerkingsverband van een aantal donoren (landen en internationale organisaties) om hun praktische ervaringen met privatesectorontwikkeling te delen en overeenstemming over een goede aanpak te kunnen bereiken, bijvoorbeeld over het bevorderen van een private sector in conflictgebieden of de participatie van vrouwen als economische actoren.

Resultaatmeting In de DCED Standard hebben de deelnemende donoren afspraken gemaakt over resultaatmeting, waardoor het makkelijker wordt om programma's te vergelijken en best practices te delen.

Wat levert het op? Een beter ondernemingsklimaat in ontwikkelingslanden.

Wie doet er wat mee? Donoren en overheden in ontwikkelingslanden.

Vragen? DCED
www.enterprise-development.org
Kim Tran
kim.tran@minbuza.nl
Tel 070-348 58 85

World Customs Organisation

Voor betere douaneprocedures

Het Regional Office for Capacity Building for West and Central Africa van de World Customs Organisation traint en begeleidt douane-autoriteiten in de stroomlijning van procedures en strategiebepaling. Het programma besteedt veel aandacht aan onderlinge samenwerking.

Snelle afhandeling Nederlandse ondernemers die als producent, afnemer of exporteur actief zijn in deze regio kunnen als gevolg van dit project profiteren van snellere en meer betrouwbare afhandeling van douaneprocedures.

Wie doet mee? Ondernemers kunnen niet rechtstreeks deelnemen aan het programma. Zij kunnen het ministerie van Buitenlandse Zaken wel informeren over praktijkproblemen met douaneprocedures in de regio.

Looptijd? Tot en met 31 december 2012.

Vragen? Ministerie van Buitenlandse Zaken
Commerijn Plomp
commerijn.plomp@minbuza.nl
Tel 070-348 64 42

TMEA

Weg met de knelpunten

TradeMark East Africa (TMEA) is een multi-donorinitiatief in Kenia, Tanzania, Rwanda, Oeganda, Burundi om de onderlinge handel in de Oost-Afrikaanse regio te versterken.

Hervorming De projecten en programma's binnen dit initiatief identificeren knelpunten in infrastructuur en handel én nemen ze weg. Maatregelen kunnen fysiek of procedureel van aard zijn.

Stroomlijnen Ondernemers die actief zijn in de regio hebben met dit programma profijt van geringere transporttijden en -kosten, betere marktinformatie en meer voorspelbare (en betrouwbare) samenwerking met lokale autoriteiten. Denk ook aan stroomlijnen van standaarden, hervorming van belastinginning en douaneprocedures.

Wie doet er mee? Ondernemers kunnen TMEA informeren over ervaringen met handelsbelemmeringen in de regio. Mogelijk kunnen hier gericht maatregelen tegen worden ontwikkeld.

Looptijd? Nederland neemt t/m 31 december 2014 deel aan dit initiatief.

Vragen? Ministerie van Buitenlandse Zaken
Commerijn Plomp
commerijn.plomp@minbuza.nl
Tel 070-348 64 42
www.trademarka.com

PIDG

Risicokapitaal
voor infrastructuur

PIDG (Private Infrastructure Development Group) is een groep van bedrijven die infrastructuurprojecten ontwikkelt of (mede)financiert.

Haalbaar PIDG stimuleert de ontwikkeling en (private) financiering van infrastructuurprojecten in minder ontwikkelde landen. De groep verstrekt risicokapitaal, achtergestelde leningen en garanties voor lokale leningen en de ontwikkeling van commercieel haalbare business plannen.

Investeerders Dit alles verlaagt de projectrisico's, zodat het ook voor andere private investeerders interessant wordt om het project mee te financieren. Zo zijn er meer infrastructuurprojecten waarop bouwbedrijven kunnen meedingen in tenders. Voorbeelden van deelnemende bedrijven zijn InfraCo Africa, EAIF en GuarantCo.

Wat levert het op? PIDG verstrekt risicokapitaal voor langere termijn (tot 15 jaar) of ontwikkelt commercieel haalbare infrastructuurprojecten in minder ontwikkelde landen.

Wie doet er mee? Private financiers en bedrijven met goede projectplannen voor infrastructuurprojecten.

Vragen? PIDG
www.pidg.org
info@pidg.org

4.

Instrumenten in ontwikkeling

Het ministerie van Buitenlandse Zaken en het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie werken op basis van ervaring en nieuwe inzichten aan uitbreiding van het bedrijfsleven-instrumenten.

Deze programma's – die nog volop in ontwikkeling zijn – geven verdere invulling aan de nieuwe koers van het kabinet. Zo worden onder meer overheidsprogramma's die eerder succesvol zijn gebleken in het stimuleren van de private sector – zoals zg@there en FOM van de Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (FMO) – meer relevant gemaakt voor ontwikkelingssamenwerkingsdoelen. Er wordt veel verwacht van nieuwe publiek-private partnerschappen, waarbij overheden, bedrijven en ontwikkelingsorganisaties zich inzetten voor een gezamenlijk doel.

In de steigers Bij het ter perse gaan van deze brochure stonden deze programma's nog in de steigers, maar ze zullen op korte termijn gepubliceerd worden. Voor meer informatie over de programma's en de stand van zaken kunt u uiteraard contact opnemen met de ministeries en de genoemde uitvoeringsorganisaties.

PPP-faciliteit

Voedselzekerheid en
Privatesectorontwikkeling

Goed en genoeg voedsel is voor veel mensen lang niet vanzelfsprekend. Dit programma stimuleert de samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheden, die samen de voedselzekerheid in ontwikkelingslanden willen verbeteren.

Positie De sleutel tot voldoende goed voedsel ligt bij de private sector. PPP-faciliteit ondersteunt publiek-private partnerschappen (PPP) die met gezamenlijke programma's bijdragen aan de lokale economische ontwikkeling.

Bedrijvigheid Het programma betaalt mee aan de ontwikkel- en operationele kosten van activiteiten die de positie van producenten en ondernemers in ontwikkelingslanden kunnen versterken. Op termijn moeten deze leiden tot economische bedrijvigheid op het terrein van voedselzekerheid.

Hoogte van de financiële bijdrage?

Minimaal € 750.000 tot maximaal € 6 miljoen per jaar.

Wie doet er mee? Bedrijven die met expertise, producten en investeringen willen bijdragen aan duurzame, structurele oplossingen voor de voedselveiligheid in ontwikkelingslanden.

Looptijd? Variëert van 3 tot 5 jaar.

Vragen? Ministerie van Buitenlandse Zaken
Anno Galema
anno.galema@minbuza.nl

PPP-faciliteit Water

Zeker van veilig water door
nieuwe partnerschappen

Het ministerie van Buitenlandse zaken werkt samen met het NWP (Netherlands Water Partnership) aan de PPP-faciliteit Water, een nieuw programma om de waterveiligheid en waterzekerheid in ontwikkelingslanden te verbeteren met publiek-private samenwerking.

Partners Deze faciliteit biedt nieuwe kansen voor Nederlandse en lokale partijen om partnerschappen aan te gaan en bij te dragen aan het speerpunt water van het ontwikkelingsbeleid. Met deze faciliteit wordt invulling gegeven aan de ambitie van het kabinet om het bedrijfsleven te betrekken bij ontwikkelingsamenwerking, Nederlandse kennis en kunde beter te benutten en de MDG-doelstelling op het gebied van water dichterbij te brengen.

Toegankelijk Het instrument is breed toegankelijk voor de watersector en biedt ook voor Nederlandse ondernemers kansen om samen met publieke partners, NGO's en kennisinstellingen innovatieve programma's op het gebied van drinkwater en sanitatie, water in de landbouw en watermanagement op te zetten en uit te voeren. De PPP's gaan uit van het hefboomprincipe: hiermee worden dus extra middelen gegenereerd voor de aanpak van waterproblematiek in ontwikkelingslanden.

Vragen? Ministerie van Buitenlandse Zaken
Pim van der Male
pim-vander.male@minbuza.nl
Ben Lamoree, Netherlands Water Partnership
b.lamoree@nwp.nl

2g@there-OS ondersteunt clusters van Nederlandse en lokale bedrijven en kennisinstellingen die gezamenlijk hun kennis en kunde willen inzetten voor ontwikkeling van de private sector in de vijftien partnerlanden van ontwikkelingssamenwerking.

Specialiteit 2g@there-OS staat open voor programma's in de 15 partnerlanden van ontwikkelingssamenwerking waar Nederlandse ondernemers internationaal onderscheidend kunnen zijn.

Ondersteuning Clusters van bedrijfsleven en kennisinstellingen kunnen via 2g@there-OS steun aanvragen. Agentschap NL voert het programma uit in opdracht van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Per programma wordt bekeken welke ondersteuning nodig is: kennis, bezoeken, overheidscontacten, economische diplomatie, onderwijsprojecten of misschien wel matchmaking.

Hoogte van de financiële bijdrage?

2g@there-OS draagt tot 50% van de kosten van de activiteiten, tot een maximum van € 1.000.000.

Wie doet er mee? Groepen van bedrijven en kennisinstellingen met internationale ambities die maatwerk ondersteuning nodig hebben om de ambities in de partnerlanden waar te kunnen maken.

Looptijd? Tot 3 jaar.

Vragen? Agentschap NL | 2g@there-OS
www.agentschapnl.nl/2getthere
Tel 088-602 80 30

Hoe voldoe ik aan de **MVO** eisen?

De OESO richtlijnen zijn de enige door overheden onderschreven MVO normen voor internationaal ondernemen. In Nederland is naleving van de OESO Richtlijnen een voorwaarde voor de verkrijging van financiële overheids-ondersteuning bij internationale handels- en investeringsactiviteiten.

Kijk voor meer informatie op:
www.oesorichtlijnen.nl
www.mvonederland.nl

Partners 4 International Business

Overheid en bedrijven samen in actie

Het nieuwe publiek private samenwerkingsprogramma met werktitel Partners 4 International Business wil toegang en positionering tot kansrijke markten voor met name de Nederlandse topsectoren te bevorderen.

Kansen Bedrijven uit deze sectoren zullen middels een gecombineerde inzet van private en publieke middelen, waaronder economische diplomatie, via een flexibele maar gestructureerde aanpak, Nederland internationaal op de kaart kunnen gaan zetten, ook in kansrijke ontwikkelingslanden.

Dubbelop Centraal bij de aanpak staat een gezamenlijk opgesteld actieplan waarin publieke en private deelnemers, vanuit hun eigen rol en toegevoegde waarde, geselecteerde kansrijke markten kunnen gaan betreden en daaraan verbonden belemmeringen gaan oplossen.

Wat levert het op? Door samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven worden marktkansen in moeilijk toegankelijke markten verzilverd.

Wie doet er mee? Vanaf begin 2012 kunnen groepen bedrijven zelf voorstellen indienen voor een programma.

Vragen? Agentschap NL | 2g@there
Tel 088-602 80 30

Transitiefaciliteit

Versterking van de
economische samenwerking

De transitiefaciliteit wordt ontwikkeld om in de (bijna-)middeninkomenslanden Zuid-Afrika, Colombia en Vietnam samen met het Nederlands bedrijfsleven en kennisinstellingen de overgang van een bilaterale ontwikkelingsrelatie naar een economische relatie te stimuleren.

Kansen De faciliteit is gericht op landen die aanzienlijke kansen bieden voor het Nederlands bedrijfsleven, maar waar het ondernemingsklimaat nog onvoldoende is ontwikkeld en financiering nog onvoldoende voor handen is. Hierdoor is het voor Nederlandse bedrijven moeilijk om zelfstandig op deze markten te opereren.

Flexibel Onder de transitiefaciliteit kunnen bestaande bedrijfsleven- en Private Sector Development (PSD)-instrumenten van de ministeries van Buitenlandse Zaken en van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie op een zo flexibel mogelijke en landenspecifieke manier worden ingezet om de transitie van de relatie tussen Nederland en het transitieland vorm te geven.

Ondersteuning Uit de transitiefaciliteit worden activiteiten ondersteund die de belemmeringen in het ondernemingsklimaat oplossen en die bedrijven ondersteunen bij het pakken van kansen.

Wat levert het op? Een versterkte economische relatie tussen Nederland en het transitieland.

Fonds voor Innovatieve Financiering

Katalyseren van private investeringen

Omdat de private sector investeringen in ontwikkelingslanden – al dan niet terecht - vaak als risicovol beschouwt, wordt doorgaans een hoog rendement op investeringen geëist. De publieke sector heeft met zijn bijdragen of investeringen in principe juist géén financiële rendementsdoelstelling en deze hoeven vaak niet terugbetaald te worden. Met het Fonds voor Innovatieve Financiering wil het ministerie van Buitenlandse Zaken deze twee uitersten dichter bij elkaar brengen.

Revolverend In dit revolverend fonds wordt publiek geld ingezet om de risico-rendementverhouding acceptabel te maken voor de private sector en zo private investeringen in ontwikkelingslanden te stimuleren.

Katalyseren Publiek ontwikkelingsgeld wordt efficiënter gebruikt doordat het private investeringen katalyseert en het meerdere keren ingezet kan worden: bij succes worden de investeringen teruggestort in het fonds. De vraag vanuit ontwikkelingslanden zal bovendien leidend zijn. Op dit moment bevindt het fonds zich nog in een vroeg stadium van ontwikkeling.

Vragen? Ministerie van Buitenlandse Zaken
renske-vander.kooi@minbuza.nl
Tel 070-348 53 18

Wat kan een Nederlandse ambassade in het buitenland voor mij betekenen?

De Nederlandse ambassades, consulaten-generaal en 'business support offices' zijn belangrijke partners bij internationaal ondernemen. In samenwerking met Agentschap NL ondersteunen zij bedrijven en kennis-instellingen met interesse in handel, investeringen, onderzoek of techno-logische samenwerking.

Voor meer informatie kijk op www.minbuza.nl

IMVO vouchers

Korting voor MVO

Kennis- en netwerkorganisatie MVO Nederland gaat een pilot opzetten voor een voucher voor Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in ontwikkelingslanden. De IMVO Voucher is een kortingsbon voor Nederlandse MKB'ers die een maatgericht advies aan een consultant willen vragen om IMVO bij de handelspartners in ontwikkelingslanden te realiseren.

Advies IMVO-consultants kunnen adviseren over de stand van zaken in de branche, keten-initiatieven, het IMVO-beleid van het aanvragende MKB-bedrijf, praktische IMVO-verbeteringen in het productieproces bij de handelspartner en samenwerking met NGO's in ontwikkelingslanden. Vanaf januari 2012 zal MVO Nederland 50 pilotvouchers beschikbaar gaan stellen.

Wat levert het op? De IMVO-voucher vergoedt 50% van de advieskosten van de MVO-consultant tot een maximum van € 10.000.

Wie doet er mee? Nederlandse MKB'ers die MVO willen realiseren bij handelspartners in ontwikkelingslanden.

Looptijd? Vanaf januari 2012.

Vragen? Ministerie van Buitenlandse Zaken
contact@mvonederland.nl
Tel 070-348 55 02

GAFSP

Kansen voor lokale boerenbedrijven

Als antwoord op de voedselprijzen crisis lanceerden de G8-landen in 2009 het Global Agriculture and Food Security Program (GAFSP). Dit programma bevordert de toegang tot financiële diensten voor boeren, het MKB en producentenorganisaties in ontwikkelingslanden.

Nederland zal dit multilaterale programma binnenkort financieel gaan steunen, om ook op die manier een bijdrage te leveren aan mondiale voedselzekerheid en lokale economische ontwikkeling.

Productketens Het GAFSP heeft twee zogenaamde 'luiken': voor de publieke sector en voor de private sector. De Nederlandse bijdrage is bedoeld voor het luik voor de private sector, dat leningen verstrekt van donoren aan het MKB en kleinere boerenbedrijven in ontwikkelingslanden. Hiermee worden hun commerciële mogelijkheden in lokale, nationale en internationale productketens gestimuleerd.

Kennis en kunde Het GAFSP is gericht op lokale economische ontwikkeling en biedt geen directe ondersteuning aan Nederlandse bedrijven. De bedoeling is wel om Nederlandse kennis en kunde zoveel mogelijk in te zetten voor het programma.

Vragen? Ministerie van Buitenlandse Zaken
hans-vanden.heuvel@minbuza.nl
Tel 070-348 61 17

FOM-OS

Passende financiering voor ontwikkelingsgerichte investeringen

FOM-OS biedt financiering aan het midden- en klein bedrijf ter bevordering van ontwikkelingsrelevante investeringen in ontwikkelingslanden.

Investeren in ontwikkeling FOM-OS staat open voor ontwikkelingsrelevante investeringsvoorstellen uit alle sectoren, met voorkeur voor initiatieven ten aanzien van voedselzekerheid en water. Het fonds richt zich op investeringsinitiatieven die niet passen binnen de schenkingsvoorwaarden van PSI maar te risicovol zijn voor commerciële banken.

Ontwikkelingsimpact Voorwaarden van de financiering zijn afhankelijk van de te realiseren ontwikkelingsimpact.

Hoogte van de financiële bijdrage?

De financiering bedraagt maximaal € 5 miljoen.

Wie doet er mee? Midden- en kleinbedrijven die in ontwikkelingslanden willen investeren.

Looptijd? Varieert van 3 tot 12 jaar.

Vragen? FMO
www.fmo.nl/fom
fom@fmo.nl
Tel 070-314 95 52

Postennet

Loop eens binnen in het buitenland

U wilt investeren in een ontwikkelingsland of samenwerken met een lokale partner. En u vraagt zich af: ‘wie kan mij daarbij helpen?’

Het antwoord ligt meer voor de hand dan u wellicht denkt: ambassades, consulaten-generaal en ‘business support offices’.

Dit zijn vaak niet de instanties waar u meteen aan denkt, als het gaat om internationaal zakendoen. Want: ‘bij een ambassade kun je toch alleen terecht voor het verlies van een paspoort, voor culturele festiviteiten of de jaarlijkse Koninginnedag?’ Niets is minder waar.

De Nederlandse vertegenwoordigingen wereldwijd vormen het internationale overheidsnetwerk om u te ondersteunen bij internationaal ondernemen. Dit netwerk helpt ondernemers actief aan informatie over de handel, investeringen en samenwerking. De medewerkers van deze vertegenwoordigingen kennen de lokale markt, signaleren kansen en geven praktische tips.

Nederlandse diplomaten zijn onze oren en ogen over de hele wereld. De medewerkers kennen de markt, hebben toegang tot lokale autoriteiten en bedrijven en overbruggen taal- en cultuurbarrières. In veel ontwikkelingslanden kunnen we u helpen met kennis van sectoren, over het functioneren van markten en de economie van het betreffende land. Mede doordat Nederland ook in deze landen werkt aan het verbeteren van het ondernemingsklimaat. Bovendien opent de Nederlandse vlag soms deuren die anders gesloten blijven.

Of u nu een startende of ervaren ondernemer bent op de internationale markt, de medewerkers van dit uitgebreide netwerk staan klaar om u op weg te helpen. Maak gebruik van deze dienstverlening en vergroot uw kans op succes in het buitenland!

Kijk voor alle vertegenwoordigingen op www.mfa.nl.

Overzicht ontwikkelingslanden

Bestemmingen voor ondernemers met internationale ambities

Nederland heeft het aantal partnerlanden – de landen waarmee het een bilaterale ontwikkelingsrelatie onderhoudt – teruggebracht naar vijftien. De instrumenten voor de ontwikkeling van de private sector worden verruimd naar 60 landen: dit kabinet wil het bedrijfsleven meer en vaker betrekken bij ontwikkelingssamenwerking.

In de meeste landen, inclusief de partnerlanden, staan alle instrumenten open. Voor een beperkt aantal landen gelden restricties voor enkele instrumenten.

In de lijst hieronder ziet u de landen waarop het instrumentarium uit deze brochure van toepassing is. In deze brochure staat voor elk programma vermeld waar u informatie kunt opvragen.

Afrika

Benin
Burkina Faso
Burundi
Congo Dem. Republiek
Egypte
Ethiopië
Ghana
Kaapverdië
Kenia
Malawi
Mali
Marokko
Mozambique
Rwanda
Senegal
Sudan (Zuid)
Tanzania
Uganda
Zambia
Zuid Afrika
Algerije
Angola

Djibouti
Eritrea
Gambia
Madagaskar
Niger
Nigeria
Sao Tomé
Sierra Leone
Tunesië

Azie

Afghanistan
Bangladesh
Filipijnen
Indonesië
Jemen
Mongolië
Pakistan
Palestijnse Gebieden
Sri Lanka
Thailand
Vietnam
Bhutan

Cambodja
Laos
Maldiven
Nepal

Latijns Amerika

Bolivia
Colombia
Guatemala
Nicaragua
Peru
Suriname

Europa

Albanië
Armenië
Bosnië Herzegovina
Georgië
Kosovo
Macedonië
Moldavië

COLOFON

Concept, tekst & vormgeving:

Kris Kras Design, Utrecht

Fotografie:

Edith Paol, Hollandse Hoogte,

UN Photo/Yutaka Nagata

Druk:

Opmeer Drukkerij bv

Ministerie van Buitenlandse Zaken
Postbus 20061 | 2500 EB Den Haag

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie
Postbus 20401 | 2500 EK Den Haag

Rijksoverheid

© Rijksoverheid | oktober 2011

